

Працівникам бібліотеки він побажав ніколи не втрачати притаманного їм старшому колезі доброзичливого ставлення до читачів.

Відділ рукописів та рідкісних книг підготував велику книжкову виставку - «Максименко Федір Пилипович - видатний український бібліограф і книгознавець. 4.02.1897 - 6.07.1983». Література розподілялася по розділах: основні праці Ф.П.Максименка; статті, рецензії, інші матеріали інформаційного характеру; праці, що вийшли під редакцією та за консультуванням Ф.П.Максименка; література про ювіляра; книги, подаровані йому з подякою від авторів.

У першому розділі експонувалися особисті примірники автора. Зокрема примірник видання «Першодруки (інкунабули) наукової бібліотеки Львівського університету: Каталог. - Львів, 1958» цікавий тим, що до нього додані вступ та ілюстрації, відкинуті видавництвом з міркувань економії. Авторський примірник «Кириличних стародруків українських друкарень, що зберігаються у Львівських збірках (1574-1800): Зведений каталог. - Львів.: Вища шк., 1975» майже вдвічі більший, ніж його друковані «брати» за

рахунок додатків; вступу російською мовою на 23-х сторінках (значно ширший надрукованої передмови), 54 фотографій до описаних стародруків. У розділі «Книги, даровані Ф.П.Максименкові з вдячністю від авторів» експонувалися праці професора М.Гембаровича, І.Гузар, В.Ніколаєва, доктора Гарвардського університету Патриції К.Грімстед, професорів Верникова, Е.Немировського та ін. Почесне місце відводилося Ф.Максименкові серед учених світового рівня як фахівцю. Свідченням цього може бути «Инвентарь инкунабулов. Вып. 3» / ГБЛ. Отдел редких книг. - М., 1979, надісланий Федору Пилиповичу професором Е.Немировським з поміткою: «Буду благодарен, если сочтете возможным сделать замечания и указать ошибки».

Конференція ухвалила: скласти та видати збірник праць Ф.Максименка; розпочати збирання матеріалів для створення в бібліотеці його меморіального фонду; проводити читання, присвячені видатному бібліографу; порушити перед ректором Львівського університету клопотання про надання імені Ф.П.Максименка науково-бібліографічному відділу бібліотеки.

Література про Ф.П.Максименка

Бутрин М.А. Федір Пилипович Максименко: Бібліогр. покажчик / Ред. М.П.Гуменюк. - Львів, 1983. - 31 с.

Корнейчик И.И. (Ф.Ф.Максименко: К 70-летию со дня рожд.) // Сов. библиогр. - М., 1967. - №2. - С.87-89.

Ровнер О.С., Шелихова Н.М. Видатний бібліограф: (До 70-річчя з дня народж. Ф.П.Максименка) // Укр. іст. журн. - 1967. - №2. - С.132-133.

Корнейчик И.И. Славний шлях: (До 70-річчя Ф.П.Максименка) // Бібліотекознавство та бібліографія: Міжвід. респ. зб. ст. - Х., 1969. - Вип. 6. - С.143-150.

Федір Пилипович Максименко: (Список праць Ф.П.Максименка та література про нього) // Бібліотекознавство та бібліографія. - 1972. - Вип. 12. - С.141-145.

Немировский Е.Л. О библиотеках, книголюбях и «фальсификаторах». Гл. из док. повести (Разд.) Письмо из Львова // Альманах библиофила. - М., 1978. - Вып. 5. - С.186-188.

Белоконь С.И. Библиотека Федора Филипповича Максименко (1897-1983) // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства: (Тез. сообщ. 3-й Всесоюз. науч.-практич. конф.) - Л., 1989. - С.108-111.

Немировский Е.Л. Путешествие к истокам русского книгопечатания. Кн. для учащихся. - М.: Просвещение, 1991. - Гл.8.

Потайчук В.К. Федір Пилипович Максименко (5.02.1897 - 6.07.1983) // Вузівська бібліотека: Історія. Теорія. Досвід роботи: (Зб. праць) - Львів, 1992. - Вип. 1. - С.70-76.

Бутрин М.А. Пам'яті видатного українського бібліографа // Вузівська бібліотека. - 1992. - Вип. 1. - С.77-81.

Дашкевич Я. Народа нездійснених мрій: (Про грудісєву нараду 1945 р., присв. складанню бібліографії укр. книги) // Бібліот. вісник. - 1993. - №3-4. - С.30-35.

Меженко Ю.О. Завдання, обсяг та джерела роботи: Доп. на нараді бібліографів, присв. складанню «Бібліографії укр. книги, 1798-1914 рр.» 21-22 груд. 1945 р. // Бібліот. вісник. - 1993. - №3-4. - С.32-35.

Максименко Федір Петрович // УРЕ. - 2-е вид. - 1981. - Т.6. - С.320.

Максименко Федір // Енциклопедія українознавства: Словник. частина. - Мюнхен, 1962. - Т.4. - С.1441.

Віра Попроцька

ЗАХИСТ ДИСЕРТАЦІЙ

21 червня 1994 р. засідання спеціалізованої Ради по захисту дисертацій у ЦНБ ім. В.І.Вернадського було присвячене розгляду трьох дисертаційних праць співробітників Бібліотеки. Захист дисертацій на цій Раді (утворена 1993 року) відбувся вперше.

У дисертації О.М.Гальченко (зав. сектором ЦНБ) «Оправа українських рукописних книг та стародруків як об'єкт кодикографії» оправа розглядається як складова частина кодексу й стародруку в її матеріально-конструктивній формі та функціональному змісті. Пропонується система кодикографічного аналізу оправи, подається

© Попроцька Віра Григорівна, Київ, 1994

структура комплексного її опису в цілому та елементів оправи зокрема, визначається термінологія всіх складових частин книги. Схему опису формалізовано та пристосовано для комп'ютерних технологій.

У дослідженні визначено структуру й функції оправи як невід'ємної частини книги та запропоновано схему кодикографічного опису для істориків книги, археографів, кодикологів. Розроблено загальний понятійний апарат для української бібліопегістики, встановлено основні дефініції.

У дисертації Т.В.Добко (науковий співробітник ЦНБ) «Масові бібліотеки України в культурному

розвитку суспільства 80-х років» проведено комплексне дослідження проблем діяльності державних масових бібліотек України в найбільш суперечливий і складний час зміни соціальних систем, руйнації старих і визначення нових тенденцій та пріоритетів у розвитку суспільства. На основі застосування міждисциплінарних підходів до історико-культурологічного вивчення масової бібліотеки як традиційного соціального об'єкта зроблено спробу визначити реальні тенденції розвитку бібліотек у контексті соціально-політичних змін.

Комплексний аналіз культурологічного статусу і функцій масових бібліотек може служити науковою базою для прийняття управлінських рішень, використовуватися у процесі підготовки навчальних посібників зі спецкурсів і методичних видань на допомогу бібліотекарям, у лекційних курсах з історії культури.

Дослідження має не тільки теоретичне значення. Виявлені дисертантом прогресивні форми і методи роботи можуть бути використані в практичній діяльності бібліотек, а її положення

та висновки - враховані при розробці бібліотечної політики, концепції розвитку бібліотечної справи в Україні на близьку й подальшу перспективу.

«Книговидавництво «В.І.Рапп та В.І.Потапов» - тема дисертації Н.М.Ольховик (науковий співробітник ЦНБ). Уперше тут на основі друкованих та архівних матеріалів подано цілісну картину діяльності книговидавництва (спеціалізувалося на виданні прогресивно-художньої, суспільно-політичної, науково-популярної літератури), а також оцінено його доробок з сучасних позицій. В науковий обіг дисертантом введено неопубліковані архівні матеріали про видавничу діяльність харківських соціал-демократів, зокрема фундаторів названого книговидавництва В.І.Раппа і В.І.Потапова. Вперше створено повний каталог продукції видавництва. Розкривається послідовна діяльність різносторонньої демократичної книжкової діяльності в Україні початку ХХ ст.

Рада прийняла рішення присудити О.М.Гальченко, Т.В.Добко, Н.М.Ольховик науковий ступінь кандидата історичних наук.

Як працював Ф.Максименко

(з книги Ф.Максименка «Матеріали до краєзнавчої бібліографії України» (1847-1929), К., 1936)

432. (...Каталогъ Киевской Публичной Библиотеки (1866-1837). К. 1888.

Розділ IX — «Исторія Киевской губерні». Стр. 25-27, 91. 60 назв. Вб. авт. Дефкі (23 назви) не заведено до пізніших каталогів (див. за списком ч. 407). З приводу цього каталога В.Горленко між іншим каже: «Не можна не відзначити бідности того відділу, що на його поповнення треба було б звернути особливу увагу. Це — відділ, що в каталозі названо «Исторіей Киевской губерні», тобто присвячений Києву та Київській землі. Перелік книг, що належать до цього відділу, займає в каталозі менше ніж дві сторінки ... Тут бракує найкапітальніших праць. Проте література про Київ та Київщину величезна, і де-ж вона повинна бути зібрана, як не в громадській б-ші «матери городовъ русскихъ». Б-ка, скоро вона стане в кращі умови, повинна обов'язково зібрати в себе повну колекцію всіх книг, виданих у Києві, всіх часописів та брошур, що будь-коли в ньому виходили. Таких книг та видань найчастіше неможна дістати як раз у Києві. В бібліотеці Києво-Печерської Лаври немає величезної більшости книжок, надрукованих славетною Печерською друкарнею. Як що Київ. Публ. Б-ка і згодом не спроможеться поповнити цю прогалину, то вона не повинна гаяти часу і мусить тепер же збирати Київську літературу громадянського друку». (В.Г.Киевская Публичная Библиотека. —

Киев. Старина. 1888. №8. Стр. 31). Ця характеристика того, в якому стані перебуває збирання Київської літератури, в основному зостається правдивою й до наших часів.

434. (Ярославский, С. Г. и Шерминский, М. И.) Каталогъ Киевской Городской Публичной Библиотеки. (Основной). 1866-1903. Первое дополнение. 1904-1909. К. 1904, 1910.

В основному каталозі є розділ X «Исторія Києва и Киевской земли (губерні)» на стр. 291-302. Коло 150 назв. Авт. Передрук цього розділу див. під ч. 491. В «Дополнені» цей розділ міститься на стр. 92-94. 34 назви. Авт. Далі каталоги Библиотеки в світ не виходили; в Публичній Библиотеці було продовження, друковане на машині. В цьому продовженні до розділу «Исторія Києва» .. було занесено 44 книжки, що вийшли до 1914 р. вкл.

435. (Михаиль, игум.) Систематическій каталогъ книгъ библиотеки высокопреосвященнаго Флавіана, митрополита Киевскаго и Галицкаго. (6 книг: основний каталог, до половини 1910 р., 15 доповнень під заголовком: «Книги поступившія въ б-ку за 1911 г.»; «... за 1912 г.»; «... за 1913 г.»; 2... 3А 1914 Г.»). к. 1910-1915.

Розділ «Исторія и описаніе Києва, святинь Киевскихъ и Киевской Епархіи» вміщено в «Системат. Каталогъ» (основному — К. 1910) на стр. 399-404 — чч. 5515-5589; та

в додаткових: за 1910 р. (К. 1911) на стр. 24 -чч. 8521-8523; за 1911 г. (К. 1912) на стр. 29, чч. 9057-9058; за 1912 г. (К. 1913) на стр. 25-ч. 9660; за 1913 г. (К. 1914) на стр. 21-чч. 10302-10303; за 1914 г. (К. 1915) на стр. 24, -чч. 10962-10964. Разом у всіх випусках у розділі Києва до 83 назв.

508. Библиотека Всеукраїнського Історично-Археологічного Музею ім. Шевченка має спеціальний відділ «Старий Київ». Абетковий каталог цього відділу (на картках) включає понад 700 назв (на вересень 1928 р.). Початок відділові покладено р. 1912. (Див. «Отчетъ» музею за 1912 г. стр. 11). У відділі цьому зібрано літературу не тільки з археології та історії Києва, а й ту, що стосується до інших сторін його життя.

509. Всенародня Библиотека України при ВУАН у відділі Україніка має спеціальний підвідділ літератури про Київ, що обіймає до 5000 кн. одиниць. Картотека цього підвідділу складається. (Див. про це в статті С.Ркліцького. Київ і Київознавство. - Пролетар. Правда. К. 16. X. і 18. X. 1927; №№ 237, 238).